

Ludevit Šašo

LUDOVÍT ŠTÚR

Uhrovec 28. 10. 1815 – 12. 1. 1856 Modra

Dal meno generácií

„Prázdna je národná samolúbosť,
ktorá v sebe neskrýva nič hlbšie.“

Centrálna osobnosť kultúrneho, spoločenského a politického pochybu generácie Slovákov, ktorá dostala pomenovanie po ňom: štúrovská. V jeho osobe sme mali básnika, novinára, vedca a predovšetkým politika, organizátora slovenského kultúrneho a politického života prvej polovice 19. storočia. S jeho menom je spojená kodifikácia spisovnej slovenčiny (v roku 1843) v Hlbokom, bol zakladateľom a vedúcim redaktorom Slovenských národných novín (Slovenskje národňe novini), ktoré vychádzali v rokoch 1845 až 1848 v Bratislave s literárной prílohou Orol tatranský (Orol tatránski). Spolu s Jozefom Miloslavom Hurbanom a Michalom Miloslavom Hodžom založili v septembri 1848 Slovenskú národnú radu. Jej členmi boli okrem nich Daniel Jaroslav Bórik, František Zach, Bedrich Bloudek a Bernard Janeček. V slovenskom povstaní 1848/1849 sa usiloval uviesť do života politický a hospodársky program, ktorý sformuloval vo svojich vystúpeniach ako poslanec Uhorského snemu za mesto Zvolen (v ro-

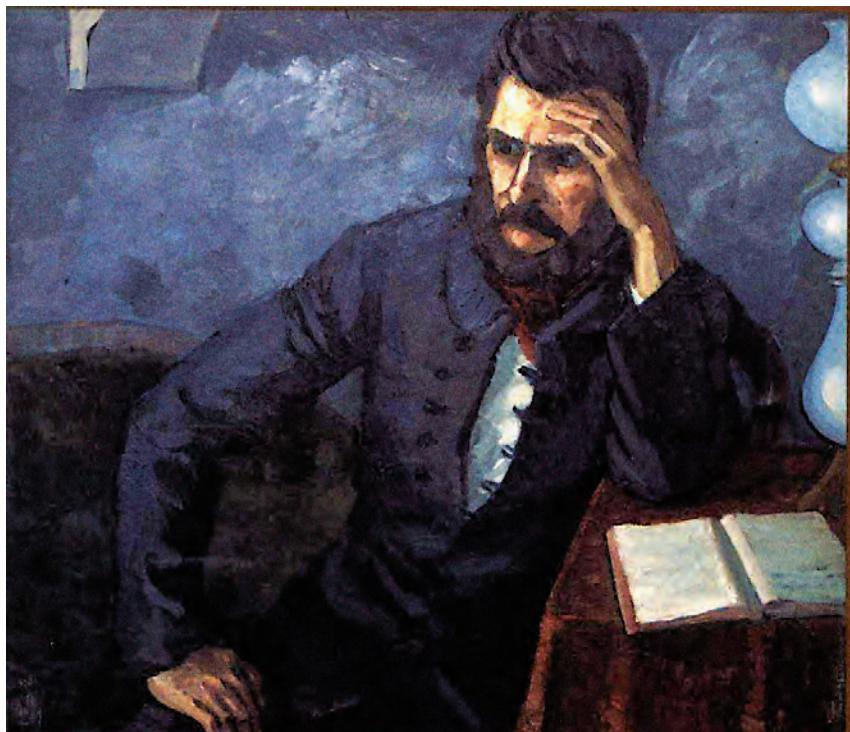
koch 1847 – 1848) v Slovenských národných novinách a svoju konečnú podobu nadobudol v Žiadostiach slovenského národa z mája 1848 v Liptovskom Mikuláši.

Národný a sociálny demokratizmus Štúrovho politického programu narazil, žiaľ, na odpor vodcu maďarskej revolúcie Lajossa Kossutha, ktorý sa opieral predovšetkým o maďarskú šľachtu a výlučnosť práv maďarského národa ako jediného „oprávneného dediča“ politických práv v Uhorsku. Kossuthovo lipnutie na výlučnosť maďarského národa a maďarčiny ako jediného úradného jazyka v dovtedy mnohonárodnom a mnohorečovom Uhorsku viedlo nie len k rozchodu, ale aj k protipohybu a vojenskému konfliktu slovenskej a maďarskej revolúcie.

Ľudovít Štúr, ktorý celý svoj život venoval slovenskému kultúrnemu a politickému životu, obetoval mu aj svoju lásku k Adele Ostrolúckej, žil od roku 1851 v Modre, kde vychovával siroty po staršom bratovi Karolovi. Sklamaný z nesplnených sľubov Viedne, odmietol miesto v štátnych službách, čím sa stal podozrivým aj pre Viedeň a bol postavený pod policajný dozor. V zime, pred Vianocami, roku 1855 sa na poľovačke v modranskom chotári postrelil tak nešťastne, že 12. januára 1856 na následky zranenia zomrel. Pochovali ho v Modre 16. januára.

Celý pohyb štúrovcov a súčasne s ním aj naše moderné dejiny sa začali pamätným, dnes by sme povedali romantickým, výletom na Devín, zorganizovaným Štúrom 24. apríla 1836.

Tento výlet opísal J. M. Hurban v životopise Ľudovít Štúr.

„Otvorte svoje dlho stiesnené srdcia, Slovania, naberte s božou pomocou odvahy k činom. Prázdna je národná samoľúbosť, ktorá v sebe neskrýva nič hlbšie. Ide napokon o ľudstvo, ktorého členmi sme spolu s ostatnými národmi.“

L. Štúr: *Slovanstvo a svet budúcnosti*, 1851

Kde leží naša bieda?

Hovoríte, že ľud slovenský je opostený, otopený, nedbanlivý, otrocký, unížený, že sa za zlým ťahá, o dobré, čo sa mu aj hlasite predkladá, nehrubo stojí, ba proti tým, ktorí ho k nemu viesť chcú, povstáva; hovoríte, že tento ľud sám seba opustil, že mu nieto rady a pomoci. Tak hovoríte zlí i dobrí, pretvárliví i úprimní priatelia ľudu nášho. Áno, hovoríme i my: ľud náš je všetko to, a ešte viac; opustil sa ten ľud náramne, nenatrafiš v ňom často ráz – čo bys' koľko matal – iskry ľudskejšej, ale nezrovnávame sa v tom s vami, že by mu nebolo rady a pomoci. Žiadať, aby sa človek, sem a tam strhaný, ubity, ubiedený, o lepšom nepoučený, žiadať, aby človek, ktorý si na celej svojej púti zemskej slobodnejšie nevydýchol, ale ustavične len lomozil, najviac vo službe druhých hrdloval, doma sa trápil a bedáril, vonku sa klaňal a plazil, žiadať, hovorím, aby takýto človek bol zaraz, keď zachcete, k dobrému náklonný, šlachetnejších citov schopný, aby teda zaraz svoje staré hriechy odložil, po vzdelenosti túžil, na svojej cti si zakladal, je smiešnosť, ľahkomyselnosť, netrpezlivosť, a dobre vec povážiac i nespravodlivosť. Nevyrástie ti šlachetnejší, poludňajší strom pod mračným a studeným podnebím, ani naše ovocie nevydarí sa ti na ďalekých polnočných ľadových stranách, a tak veru ani človek neostane ľudským, len tam, kde všetko to, čo cit jeho hodnosti udúša, sa odstráni, kde sa mu slobodná cesta ku známostiam otvorí, kde mu iní v ústrety, nie ako opovržencovi a odhodencovi, ale ako osobe mravnej, bližnemu a priateľovi, prichodia, kde iní v jeho nevedomosti nie pokrývku pre svoje úskoky, pre svoju korisť, ale jeho samého nedostatok a škodu hľadajú. Dobreže ale pozrime na ten náš ľud, v akom bol položení do terajších čias? Čože ho malo pozdvihnúť a povýšiť, čože ho malo k sebavážnosti, k ušľachtilejším mravom, ku známostiam doviest, či to v službe

iných robotovanie, či to pri panštinách bývalé drábskych palíc nad jeho hlavou sa zvijanie, či to časté v pravotách, súdoch odstrkovanie, či tá myšlienka, že nemal nič vlastného a že žil tu, aby žil, a svet len ledabolo prežil, či tie naše, napospol hovoriac, biedne a mizerné školy, či vari dáke väčšie so svetom obcovanie, dáky obchod, dáke znamenitejšie susedstvo? Ak by toto malo národy k dačomu doviest, to by istotne bol náš národ ďaleko priviedol, lebo sa toho všetkého dostatočne naužíval, čo ale toto z nášho národa urobilo, vidíme teraz na ňom nadostač, bo bez ohľadu rečené, všetkej tej opustenosti, nízkosti, otrockej podlosti, k lepšiemu nespôsobnosti, zaťatosti a zostávajúcnosti vo zlom, žiadna iná tak je nie príčina ako náramná a dlhotrvanlivá nášho národa služobnosť a s touto služobnosťou spojený nedostatok každého lepšieho vyučovania. Tu, tu, tu leží bieda naša!

Slobodný človek nedopustí sa takéhoto surovstva, on sa netúli a nekrčí, ale aj vie, čo urobiť a čo nechať má. Toto krčenie sa nášho ľudu tak mu už do obyčaje prišlo, že hľadenie na to človeku vzdelanejšiemu bolo už do neznesenia a nevystania. Tie hlboké úklonky, to stŕhanie klobúkov už zdáleka pred každým čierno oblečným, to ustavičné rúk bozkávanie každému skoro vyššiemu, známemu, neznámemu dostatočne ukazujú nízku, utlačenú povahu nášho ľudu. Dajedni to volali a volajú dobrotu a ľudskosťou, dajedným bola i je táto uníženosť dáko veľmi po chuti, nazývajúc to mravným držaním a pokorou, ale skutočne takito ľudkovia majú až veľmi pokorný pochop o ctnosti a dobrote a viac-menej zaľúbení sú v dákomsí, čo už len predstavovanom panštení. K takejto pokornej ctnosti u nás už deti od malička vedú. Celkom je iné opravdivá dobrota, ľudskosť ako nízkoplazivosť. Dobrý človek nikoho neobrazí, zavďačí sa, komu čím môže, ľudsky v každom inom hodnosť ľudskú šetrí a kde čo môže, na osoh blížnym svojim, t. j. každému človeku urobí, ale sa ani jeden ani druhý pred nikým neslušne neodhodí a neplazí.